

LET'S
TALK
ABOUT
TECH

Erkenning EHS en Verdrag Handicap

Martine Vriens

Juridisch adviseur EMV

Wie ben ik?

2022 Juridisch adviseur Stichting EHS

2019 Medeoprichter Stichting Stop5GNL. Streven om de uitrol van 5G in Nederland te stoppen via een kort geding tegen de staat

2018 Medeoprichter Let's Talk About Tech, groep van experts die streven naar veilige, menselijke en duurzame technologie

Vanaf 2016 - Juridisch adviseur EMV en gezondheid

2003-2014 (senior) juridisch adviseur VluchtelingenWerk

E-mailadres: martinevriens@hotmail.com

Wat ga ik vertellen?

- Totstandkoming erkenning EHS onder VN-verdrag Handicap
- Wat betekent erkenning onder VN-verdrag Handicap
- Wat houdt de gelijke behandelingswetgeving (o.a. Wgbh/cz, VN-verdrag Handicap, AWGB) in
- Het VN-verdrag Handicap in de praktijk, hoe kan ik me erop beroepen – collectief en individueel

Erkenning EHS

Hoe is de erkenning van EHS onder VN-verdrag Handicap tot stand gekomen?

In gang gezet in 2022

- Gesprekken met leder(in), koepelorganisatie voor gehandicaptenorganisaties
- College voor de Rechten van de Mens, doet onderzoek, adviseert regering en parlement, rapporteert aan internationale mensenrechteninstututen, geeft voorlichting, oordelen of iemand is gediscrimineerd op werk, onderwijs of als consument, toezichthouder op uitvoering VN-verdrag Handicap
- Bevestiging Ministerie van VWS

Erkenning EHS als handicap

Het College gaat uit van de aandoening en de beperkingen die daaruit voortvloeien. Dus ook als een aandoening controversieel is maar wel langdurige beperkingen tot gevolg en er drempels zijn om deel te nemen aan de samenleving neemt het College aan dat deze persoon een chronische ziekte heeft.

Dit is gebaseerd op de jurisprudentie van het Hof van Justitie EU

Ook heeft het College zelf twee oordelen gegeven. EHS hier aangenomen.

VWS bevindingen bevestigd: mensen met EHS net als ieder ander recht op toegankelijkheid en inclusie.

EHS als handicap: EMV als milieufactor - niet waar men direct aan zal denken bij handicap

Wat betekent erkenning?

VN-verdrag verplicht overheid dat samenleving toegankelijk en inclusief is

Dus: Mensen met een beperking of chronische ziekte moeten net als ieder ander kunnen meedoen.

Scholen, werkplekken, winkels en bedrijven moeten ervoor zorgen dat iedereen er gebruik van kan maken.

- Verbod op discriminatie
- Verplichting een aanpassing te doen.
- Aanpassing moet wel proportioneel zijn

Juridische grondslagen

- Artikel 1 Grondwet: “Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap, seksuele gerichtheid of op welke grond dan ook, is niet toegestaan”. Begin 2023 aangepast en is handicap toegevoegd
- Algemene wet gelijke behandeling (AWGB)
- Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz): biedt bescherming aan mensen die gediscrimineerd worden op grond van een handicap of een chronische ziekte. Verplichting - als hierom is gevraagd - om doeltreffende aanpassingen doen. Alle langdurige lichamelijke, verstandelijke en psychische beperkingen vallen onder deze wet. 2003 in werking getreden
- VN-verdrag inzake rechten van personen met een handicap (VN-verdrag Handicap)
- Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Wet gelijke behandeling

Veranderingen door invoering VN-verdrag Handicap

Gelezen in het licht van het Verdrag Handicap. Daaraan ten grondslag ligt het sociaal model.

Wet aangepast met de ratificatie van het VN-verdrag in 2016. Domeinen uitgebreid waarop de wet op van toepassing is.

Eerst arbeid, onderwijs, OV en wonen. Nu onderscheid ook verboden bij aanbieden van en verlenen van toegang tot goederen en diensten. Dus ook winkels, restaurants, theaters, sportverenigingen, kappers, banken etc.

Geleidelijke verwezenlijking bij producten en diensten

VN-verdrag Handicap

- VN-verdrag is in 2008 in werking getreden. Nederland heeft het in 2016 geratificeerd. Specifieke mensenrechtenverdrag om positie te verbeteren van mensen met een beperking
- Facultatief protocol, bezig met ratificatieproces

Doel: “bevorderen, beschermen en waarborgen van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden van mensen met een handicap, op voet van gelijkheid en het eerbiedigen van hun waardigheid”

Mensen met een handicap hebben dezelfde rechten als mensen zonder handicap. Iedereen is gelijk’ en iedereen moet dus mee kunnen doen.

VN-verdrag Handicap

Artikel 3 grondbeginselen 'mee kunnen doen'

- Non-discriminatie (gelijke behandeling en kansen)
- Autonomie (zelfstandigheid en eigen regie) – ondersteuning moet helpen bij maken eigen keuze!
- Toegankelijkheid – volledige deelname aan samenleving
- Doeltreffende aanpassingen maar niet onevenredig of belastend
- Ervaringsdeskundigen betrekken – mensen met beperking betrekken
- Denken vanuit het sociaal model

Hoe kijk je aan tegen handicap

Drie modellen

- Liefdadigheidsmodel
- Medisch model
- Sociale model: probleem niet handicap maar manier waarop samenleving is ingericht. Mens is gehandicapt door maatschappij/ontoegankelijkheid. Obstakels weghalen om mee te kunnen doen. Belangrijk: universal design. De omgeving zo inrichten dat iedereen er gebruik van kan maken. Inclusie en participatie is waar het sociale model over gaat.

Maatschappelijke opvattingen over hoe om te gaan met groepen mensen, altijd in beweging.

VN-verdrag Handicap

- Artikel 4 algemene verplichtingen – verslechteringsverbod
- Artikel 5 gelijke behandeling
- Artikel 9 gelijke toegang – gebouwen, wegen, vervoer, medische voorzieningen, werk, informatie, apparaten
- Artikel 19 wonen – vrijheid van wonen en passende maatregelen
- Artikel 24 onderwijs – fysiek en digitaal toegankelijk
- Artikel 25 gezondheidszorg – passende en deskundige zorg/ondersteuning, voorkomen, geen dwang
- Artikel 26 vervoer
- Artikel 27 arbeid
- Artikel 28 behoorlijke levensstandaard
- Artikel 30 cultuur, recreatie, vrije tijd, sport

Initiatieven

Overheid en maatschappelijke organisaties voeren het VN-verdrag uit

- Gemeenten moeten een lokale inclusie agenda opstellen hoe ze het verdrag gaan uitvoeren. Samen met ervaringsdeskundigen.
- 2017 Besluit toegankelijkheid. Toegankelijkheid = norm. Alle sectoren, ook de overheid moeten een actieplan maken waarin zij aangeven hoe ze werken een het bereiken van algemene toegankelijkheid.
- 2018 Onbeperkt meedoen. Doel NI toegankelijker maken. Uitvoerders: VWS, organisaties, werkgeversorganisaties, MKB-NL en VNG
- 2018 Actieplan toegankelijke bouw. Om toegankelijkheid openbare gebouwen, kantoren en woningen te verbeteren.

Initiatieven

- 2018 Actieplan toegankelijk OV en doelgroepenvervoer
- 2018 Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid
- 2022 Initiatiefnota Ons land is beperkt, 71 concrete voorstellen om te zorgen dat mensen met een beperking mee kunnen doen
- 2024 Nationale strategie implementatie VN-verdrag Handicap. Plan waarin staat wat de regering moet doen volgens het VN-Verdrag. Zodat Nederland in 2040 een samenleving is voor iedereen.

Wie houdt toezicht

College voor de Rechten van de Mens

- Toezichthouder op het VN-verdrag (voldoen wetten/beleid aan VN-verdrag), hoe voeren instanties verdrag uit en behandelt discriminatieklachten
- Adviseert de overheid op het gebied van mensenrechten
- Geeft voorlichting

Samen met andere organisaties – zoals Ieder(in) - rapporteert het aan de VN hoe het gaat met uitvoering verdrag (schaduwrapportages)

Ook politici kunnen zaken aankaarten – moties, initiatiefnota

Wat heb je aan dit verdrag?

Recht mee te doen aan de samenleving!

Hoe kan je dit bereiken?

- Collectieve belangenbehartiging, wat kun je doen als organisatie?
- Wat kan je zelf doen?

Collectieve belangenbehartiging

Organisaties kunnen helpen om te zorgen voor uitvoeren VN-verdrag

- Gemeenten stellen inclusie-agenda op samen met organisaties/ervaringsdeskundigen
- College voor de Rechten van de Mens – meldingen meenemen in lobby, oordelen of iemand is gediscrimineerd op werk, onderwijs of als consument, toezichthouder op uitvoering VN-verdrag Handicap
- Ieder(in): lobby naar overheden. Signalen meenemen in gesprekken met ministers, Kamerleden en maatschappelijke organisaties. Meedenkgroepen, panel, signalering, juiste loket

Collectieve belangenbehartiging

Stichting EHS of andere stralingsbewuste organisaties:

- In lobby erkenning en VN-verdrag Handicap inroepen - ook via Ieder(in) en CvrM
- Aansluiten bij initiatieven – van organisaties en overheid
- Standpunten naar voren brengen (in beleid en bij bewustwording)
- Signalen/meldingen
- Strategisch procederen – Stichting EHS kan ondersteuning bieden bij individuele oordelen in kansrijke zaken (als er sprake is van discriminatie in onderwijs, werk, diensten)

Wat kan je zelf doen?

Beroepen op VN-verdrag/erkenning in individuele zaken en (overheids)procedures

Verdrag moet in wetgeving en beleid zijn omgezet.

1. In individuele zaken VN-verdrag/erkenning inroepen, bv als je aanspraak wil maken op Wmo, in gesprekken met ambtenaren. Of als je aanpassingen op je werk wil. In sommige gevallen succesvol.
2. In juridische procedures. Civiel of bestuurlijk. Rechter zal dit moeten toetsen.

Hoe eerder in het proces je erkenning en verdrag meeneemt hoe beter.

Onderscheid procedure rechtbank/College - eenmaal gerechtelijke uitspraak geen oordeel meer door College

Wat kan je zelf doen?

College voor de Rechten van de Mens

- Melding doen van discriminatie – meegenomen in jaarlijkse discriminatiemonitor
- Individueel oordeel vragen bij discriminatie – College toetst aan WGB/CZ arbeid, wonen, onderwijs, OV en goederen en diensten (winkels, huisartsen) en algemene toegankelijkheid.

Uitzondering: eenzijdig overheidshandelen - optreden van de overheid valt buiten gelijkebehandelingswetgeving

Individueel oordeel

College voor de Rechten van de Mens

- Verplichting doeltreffende aanpassingen (artikel 2, eerste lid, WGBH/CZ). Deze moeten geschikt en noodzakelijk zijn om belemmeringen weg te nemen
- Of alternatief
- Wel kenbaar maken
- Zorgvuldig onderzoek en individueel passend maatwerk.
- Overleg en actief handelen! (Kamerstukken II 2013/14, 33 990, nr. 3, p. 7)
- Mag van worden afgezien als deze onevenredig belastend is - niet uitvoerbaar, financiële kosten of veiligheid.

Bij producten geleidelijke verwezenlijking.

Individueel oordeel

Belangrijk zo concreet mogelijk te zijn:

- welke belemmeringen ervaar je om daadwerkelijk deel te nemen aan de samenleving;
- welke doeltreffende aanpassing heb je gevraagd bij de werkgever, onderwijsinstelling of de aanbieder van goederen;
- waarom biedt de aanpassing een oplossing voor het probleem;
- om welke reden is deze aanpassing geweigerd.

Procedure

De andere partij ontvangt een kopie van jouw klacht en er is een openbare zitting

Oordelen College EHS

Eerste oordeel: man met EHS bezoekt gezondheidscentrum voor een behandeling roodlichttherapie en mag hulphond niet meenemen in de behandelkamer. Het gezondheidscentrum weigerde omdat ook personen met allergieën de behandelruimte voor roodlichttherapie bezoeken. Legitiem belang de hond te weigeren. Zij hadden eerst tijd nodig om onderzoek te kunnen doen naar veiligheids- en gezondheidsrisico's. Daarbij behandeling mogelijk zonder dat hond in behandelruimte aanwezig is.

Tweede oordeel: man met EHS maakt gebruik van een hulphond. Hij boekt een gedeelde kamer bij een hostel. De hosteleigenaar heeft de boeking van de man geannuleerd, omdat ze niet in een kort tijdsbestek van één dag kunnen onderzoeken of de andere gasten op de gedeelde kamer bezwaren zouden hebben op de aanwezigheid van een hulphond.

Voor de aanbieder niet voldoende tijd om te onderzoeken of de doeltreffende aanpassing verricht kon worden. Mocht deze tijd er wel zijn geweest, of mocht een doeltreffende aanpassing of een gepast alternatief kunnen worden geboden, dan had het evt. kunnen leiden tot een ander oordeel. Het is dus belangrijk om per individuele situatie een klacht te toetsen aan de feiten en/of omstandigheden.

Individueel klachtrecht VN-Comité

In de toekomst mogelijk een klacht in te dienen bij VN-Comité Handicap. NI bezig met ratificatieproces.

VN-Comité dan ook bevoegd klachten te behandelen van (groepen) personen. Getoetst of iemand daadwerkelijk slachtoffer is van schending van mensenrechten door een staat. Mensen kunnen hier gebruik van maken als er op nationaal niveau geen mogelijkheden meer zijn.

Voorwaarden: één of meer slachtoffers, ook als belangenorganisatie namens een groep slachtoffers, binnen NL, niet anoniem, voldoende onderbouwing, nationale rechtsmiddelen uitgeput, schriftelijke procedure

Organisaties

Ieder(in)

- Signalen melden - bij problemen bij het aanvragen van voorzieningen voor thuis, op school of op het werk of andere problemen die te maken hebben met je beperking. Belangrijke signalen voor hun lobby.
- Inzetten ervaringsdeskundigen: panel, meedenkgroepen, adviespunt ervaringsdeskundigheid
- Juiste loket

Coalitie voor Inclusie – netwerk/platform voor mensen/partijen die streven naar een inclusieve samenleving

VN-ambassadeur worden, themanetwerken, informatie

Wat nu?

VN-verdrag biedt mogelijkheden voor mensen met EHS. In de praktijk veel werk te verzetten. Ook op andere terreinen praktijk weerbarstig.

Maar wel belangrijke opening! Kleine stappen.

Andere mindset

Stichting EHS kan ondersteuning bieden bij individuele kansrijke zaken.

Bij discriminatie op gebied van onderwijs, werk of diensten.

Mail: info@stichtingEHS.nl

Dank voor je aandacht!